

11:e söndagen efter Trefaldighet

Predikan 2025-08-31

Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige.

Dagens ämne: Sann och falsk rättfärdighet

Epistel: Rom. 7:14–25

Evangelium: Luk. 18:9–14

I Guds, Faderns + och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Bön. Käre himmelske Fader! Vi tackar dig för att ditt heliga ord är sanning. Vi ber att du med din helige Ande genom dopet och tron ville ikläda oss den fullkomliga rättfärdigheten och bevara oss i denna tro intill änden. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Predikotext 2:a årg.: Matt. 21:28–31

JESUS SADE till översteprästerna och folket: 28 "Vad tänker ni om detta? En man hade två söner. Han gick till den förste och sade: Min son, gå och arbeta i vingården i dag. 29 Jag vill inte, svarade han. Men längre fram ångrade han sig och gick. 30 Sedan kom mannen till den andre och sade samma sak. Han svarade: Ja, herre. Men han gick inte. 31 Vem av de två gjorde faderns vilja?" De svarade: "Den förste." Jesus sade till dem: "Jag säger er sanningen: Tullindrivare och prostituerade ska gå före er in i Guds rike."

Denna söndags ämne är sann och falsk rättfärdighet. Jesus säger i bergspredikan: "Om inte er rättfärdighet går långt över de skriftlärdas och fariseernas, kommer ni aldrig in i himmelriket" (Matt. 5:20). Guds lag kräver en fullkomlig rättfärdighet. Mose skriver: "Du ska älska Herren din Gud av hela ditt hjärta och av hela din själ och av hela din kraft" (5 Mos. 6:5). Och på ett annat ställe skriver han: "Du ska älska din nästa som dig själv" (3 Mos. 19:18). Fariséerna visste mycket väl om detta. De gjorde också allt de kunde för att försöka uppfylla detta bud. De visste att de behövde Guds nåd och hjälp för att kunna uppfylla budet. Men ändå lyckades de inte. Jesus säger ju: "Om inte er rättfärdighet går långt över de skriftlärdas och fariseernas, kommer ni aldrig in i himmelriket" (Matt. 5:20). I dagens evangelium berättar Jesus om fariséen och publikanen i templet. Fariséen tackade Gud för att han inte var ogudaktig som rövarena och äktenskapsbrytarna eller som publikanen. Han framhöll att han fastade regelbundet och gav 10% kollekt av alla sina inkomster.

Men publikanen hade inget eget att komma med utan slog sig för sitt bröst och sade: "Gud, förlåt en syndare som mig". Jesus sade då om publikanen: "Han gick hem rättfärdig, inte den andre" (Luk. 18:13f). Vi ska lägga märke till att berättelsen hos Lukas börjar med orden: "För några som var säkra på att de själva var rättfärdiga och som föraktade andra berättade Jesus också denna liknelse" (Luk. 18:9). Och i predikotexten hos Matteus står det att Jesus samtalade med översteprästerna och folkets äldste sedan han hade drivit ut köpmännen ur templet. De ifrågasatte Jesu fullmakt att rena templet. Det är då Jesus framhåller liknelsen om de två sönerna. Fadern sade till båda att de skulle arbeta i vingården. Den ene svarade först nej, men ångrade sig sedan och gick till arbetet. Den andre svarade ja, men gick inte. Det är uppenbart att Jesus här syftar på fariséerna och de äldste som han samtalar med. De tillhör ju Guds folk. De

har sagt ja till Mose lag och hela Gamla Testamentet. De vill hålla fast vid allt som Gud har befallt. Men i verkligheten är de långt borta från Gud. I sitt hjärta säger de nej till Gud. De har ingen sann rättfärdighet. De är som fariséen i templet som med sina läppar tackar Gud, men som saknar tron. Den som först sa nej är en bild av alla hedningar som står utanför Israel och av alla uppenbara syndare som lever ett ogudaktigt liv. De säger nej till Gud. Men sedan ångrar de sig och börjar arbeta i vingården. Jesus syftar därmed på alla som liksom publikanen i templet ber om förlåtelse. De har insett sin stora synd och har ingenting eget att komma med, men de vänder sig till Gud med bön om förlåtelse. Jesus säger nu i versen som följer på predikotexten: *”Johannes kom till er på rättfärdighetens väg och ni trodde inte på honom, men tullindrivarna och de prostituerade trodde på honom. Och trots att ni såg det, ångrade ni er inte ens senare och trodde på honom”* (Matt. 21:32).

Bibelns budskap om sann och falsk rättfärdighet gäller kristendomens centrum. Det är frågan om hur en människa kan bli frälst. Det är frågan om rättfärdiggörelsen. Fariséerna försökte uppnå rättfärdighet inför Gud genom en samverkan mellan Guds nåd och deras egna gärningar. De hade inte förstått arvsyndens förfärliga djup och totala fördärv. De lärde att människan har både en god och en ond böjelse inom sig. Om de följde den goda böjelsen så skulle Gud genom sin nåd hjälpa dem in i himmelriket. Det är exakt samma lära som medeltidens katolska kyrka omfattade och som Luther med kraft vände sig emot. Det är också den moderna människans grunduppfattning. Man säger: Människan är innerst inne god. Om hon bara följer denna inre, goda natur och gör goda gärningar måste Gud öppna himmelen. Men varken fariséernas goda böjelse, katolicismens lära eller den moderna människans tankar håller måttet inför Guds stränga lag. Den säger att vi måste älska Gud fullkomligt, av hela vårt hjärta, av hela vår själ och av all vår kraft. Sedan måste vi också älska vår nästa som oss själva. Men Bibeln lär att detta är omöjligt på grund av synden.

Paulus skriver till Efesierna: *”Ni var döda genom era överträdelser och synder”* (Ef. 2:1). Detta gäller också Paulus själv: *”Av naturen var vi vredens barn, precis som de andra”* (v. 3). Och han skriver i Rom. 5: *”Genom en enda människa kom synden in i världen, och genom synden döden. På så sätt nådde döden alla människor, eftersom alla hade syndat”* (Rom. 5:12). Varje människa är genom den naturliga födelsen också delaktig i arvsynden, som är den egentliga huvudsynden varav alla andra synder kommer. Därför utbrister Paulus i Rom. 7: *”Jag arma människa! Vem ska rädda mig från denna dödens kropp?”* (Rom. 7:24).

Här kommer då Bibelns evangelium som den enda räddningen. Paulus fortsätter: *”Gud vare tack, genom Jesus Kristus, vår Herre!”* (v. 25) Den rättfärdighet som vi måste ha för att komma in i himmelen finns endast hos Jesus Kristus och hos honom ensam. Han tog på sig hela människosläktets synd och led straffet i vårt ställe. Han fullgjorde hela Guds lag i vårt ställe. Detta kallas med ett gammalt viktigt uttryck för ”Kristi ställföreträdande tillfyllestgörrelse” (*satisfactio vicaria*). På modern svenska skulle vi säga att Kristus i vårt ställe har gjort allt som behövs för vår frälsning. Vi ska därför inte göra någonting. Så snart vi menar att vi ska bli frälsta helt eller delvis genom en samverkan med Gud, genom goda gärningar, egen avgörelse eller genom att kärleken ingjuts i våra hjärtan har vi en falsk rättfärdighet.

Ändå vill Gud verkligen att vi ska göra goda gärningar. Gud vill att vi ska älska honom över allting och vår nästa som oss själva. Men detta är endast en följd av tron på vad Kristus ensam har gjort. När man därför idag försöker åstadkomma ekumeniska enhetsdokument som ska förena den bibliska rättfärdiggörelseläran med fariseismens, katolicismens och den moderna människans uppfattning blir det en ohållbar kompromiss. Bibelns lära om rättfärdiggörelsen måste hållas ren och klar. Den läran sammanfattas av Paulus i Romarbrevet 3: *”Men nu har det uppenbarats en rättfärdighet från Gud utan lag, en som lagen och profeterna vittnar om, en rättfärdighet från Gud genom tro på Jesus Kristus för alla som tror. Här finns ingen skillnad. Alla har syndat och saknar härligheten från Gud, och de förklaras rättfärdiga som en gåva, av hans nåd, därför att de är friköpta av Kristus Jesus. Honom har Gud ställt fram som en nådastol genom tron på hans blod.”* (Rom. 3:21–25).

Rättfärdiggörelsen innebär tron på Kristi fullbordade verk som har skett en gång för alla när han dog på korset och uppstod från de döda. När vi som förtappade syndare får höra detta budskap tänds Gud tron i våra hjärtan – när och var han vill. Tron är alltså en följd av Kristi fullbordade verk. Samma nåd skänker Gud genom sakramenten, dopet, avlösningen och nattvarden. Där skänker Gud förlåtelsen endast för Kristi skull. Men om vi blandar in våra egna gärningar, vår egen kärlek eller något annat i tron så är alltsammans förstört. Vi är då genast tillbaka till fariseismens rättfärdighet, som inte duger inför Gud.

Den son som först sa ja, men sedan inte gick och arbetade i vingården, är en bild av denna falska fariseism som blandar in vår egen avgörelse och våra egna gärningar i själva tron. Det är den falska kyrkans religion i alla tider. Till det yttre kan denna kyrka ha underbara gudstjänster, vacker liturgi och brinnande böner. Men om själva grunden är falsk blir alltsammans falskt som när fariséerna stod i gathörnen för att visa upp sin egen fromhet.

Den son som först sa nej, men sedan gick och arbetade i vingården, är en bild av alla dem som genom lagen har fått sin synd uppenbarad så att de inser att de inte har någonting alls att komma med inför Gud. De är fattiga syndare som vet att de måste gå förlorade om de inte får Guds nåd genom Jesus Kristus och hans fullkomliga rättfärdighet.

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans Helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålmod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.